

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

urn: nbn: se: bra-1186

© Brottsförebyggande rådet 2024
Enheten för rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post registrator@bra.se, www.bra.se

Denna publikation kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Huvudresultat	3
Inledning	5
Tolkning av statistiken	5
Begrepp och definitioner	7
Ingångshändelser	7
Uppföljningsperiod respektive buffertperiod	7
Återfallshändelser	7
Resultat	9
Andel personer som återfaller i brott	9
Risk för återfall – en multivariat analys	19
Tid till första återfall	21
Återfallsrisk över tid	26
Återfallshändelsen	29
Beskrivning av statistiken	37
Statistikens ändamål	37
Statistikens innehåll	37
Insamling och bearbetning	39
Jämförbarhet över tid	40

Sammanfattning

Den slutliga återfallsstatistiken beskriver andelen personer som återfallit i nytt lagfört brott inom tre år efter en ingångshändelse 2017 och hur nivån utvecklats jämfört med 2008. Vidare beskrivs också tiden till återfall, risken för återfall samt antalet återfallsbrott som begås.

Huvudresultat

Här följer en sammanfattning av huvudresultaten över återfall i brott-slutlig statistik.

Andel personer som återfaller i brott

- Av samtliga 66 513 personer med en ingångshändelse 2017 återföll 27 187 personer, eller 41 procent, i brott inom tre år. Bland kvinnorna återföll 30 procent och bland männen 44 procent. Populationen bestod av 18 procent kvinnor och 82 procent män.
- Andelen återfall ökade tydligt med antalet belastningar fem år före ingångshändelsen. Bland personer med 9 eller fler tidigare belastningar återföll 91 procent. Bland personer utan tidigare belastning låg andelen återfall på 23 procent. Mönstret är detsamma för män och för kvinnor.
- Sett till mest ingripande påföljd i ingångshändelsen hade de med sluten ungdomsvård, ungdomsvård, fängelse och skyddstillsyn högst andel återfall.
- Jämfört med 2008 har andelen återfall för de mer allvarliga av de mest ingripande påföljderna i ingångshändelsen uppvisat minskningar. Under samma period skedde ökningar i de mindre allvarliga påföljdskategorierna, såsom böter. Böter utgör en stor andel av alla ingångshändelser och påverkar därmed andelen återfall för samtliga i högre utsträckning än andra påföljds kategorier.
- Högst andel återfall sett till grävsta brott i ingångshändelsen hade de som dömdes för brott mot narkotikastrafflagen. Av dem återföll drygt hälften (55 procent) inom tre år. I den kategorin skedde också den största minskningen jämfört med 2008.
- Den totala andelen som återföll inom tre år uppvisar små förändringar över tid, variationen har varit max 2 procentenheter under de senaste tio åren.

Tid till första återfall

- Mediantiden till första återfallet var 8 månader och 2 veckor (260 dagar). För kvinnor var mediantiden längre (290 dagar) än vad den var för män (256 dagar). Mediantiden för kvinnor var 28 dagar längre jämfört med 2008.
- Bland personer med få tidigare belastningar (inga eller en) minskade respektive kategoris mediantid till första återfallet med 12 dagar jämfört med 2008. Personer med många tidigare belastningar (4–8 respektive 9 eller fler) återföll i stället senare jämfört med 2008. Mediantiden till första återfallet var i de kategorierna 37 respektive 39 dagar längre.

Återfallshändelsen

- De 27 187 personer som återföll stod för 153 060 återfallsbrott inom tre år, vilket i genomsnitt motsvarade 5,6 återfallsbrott per person och är en minskning med 0,9 brott per person.
- Antalet kvinnor som återföll i brott var 3 650. I genomsnitt begick de 4,4 återfallsbrott per person. Antalet män som återföll i brott var 23 537. I genomsnitt begick de 5,8 återfallsbrott per person.
- Bland personer med 9 eller fler tidigare belastningar var antal återfallsbrott per person 5,7 brott färre jämfört med 2008.

Tolkningen av statistiken med anledning av pandemin

Den slutliga statistiken om återfall i brott med 2017 som år för ingångshändelser har en uppföljningsperiod som maximalt kan pågå till 31 december 2020.

Pandemins konsekvenser för det svenska samhället blev påtagliga en bit in i 2020, och fortsatte under 2021 att prägla samhället med regler och rekommendationer om bland annat social distansering, vilket ledde till minskad rörelse och aktivitet i samhället. Dessa samhällsförändringar kan ha påverkat brottsligheten, liksom förändringar av Polismyndighetens, Åklagarmyndighetens och Domstolsverkets resurser och arbetssätt. Det går dock inte att se att det har haft någon större effekt på resultaten.

Inledning

Återfallsstatistiken har som primärt syfte att ge en övergripande bild av nivån, strukturen och utvecklingen för de återfall i brott som registreras och lagförs i Sverige. I den slutliga statistiken redovisas andelen personer som inom loppet av tre år efter en ingångshändelse återfallit i ett nytt lagfört brott, och hur nivån utvecklats jämfört med för tio år sedan. Därutöver redogör den för hur snabbt och med vilken intensitet de registrerade återfallen sker. Statistiken beskriver även dem som återfaller, mot bakgrund av kön, ålder och tidigare belastningar samt återfallsmönstret efter olika typer av påföljder och olika typer av brott. Fler och utförligare tabeller med statistik om återfall finns publicerade på Brås webbplats.

Andelarna i tabellerna redovisas avrundade utan decimaler. Om andelen är -0,4 redovisas det som -0. Om andelen är +0,4 redovisas det som +0.

I rapporten och i tabellerna redovisas påföljderna på en grövre nivå uppdelat på kön. Det är för att kvinnorna i vissa kategorier är få och en mer detaljerad redovisning kan innebära en risk för röjande av enskilda personer.

Tolkning av statistiken

När du tolkar statistiken över återfall i brott, tänk på följande:

Statistiken omfattar endast återfall som kommer till rättsväsendets kännedom och leder till lagföring. All brottslighet som sker i samhället kommer dock inte till rättsväsendets kännedom och av de brott som upptäcks och anmäls är det endast en del som leder till att en gärningsperson kan bindas till brottet och lagföras. När andelen återfall studeras bör man ta hänsyn till att skillnader mellan olika brottstyper påverkas av i vilken grad brotten upptäcks, anmäls, utreds och lagförs. Eftersom återfallet mäts inom en begränsad tid innebär det även att brottstyper som är vanligt förekommande eller begås frekvent kommer att uppvisa högre återfallsandelar i statistiken än brottstyper som kräver en längre brottsutredning och därför inte hinner komma med i statistiken.

När en person har flera ingångshändelser under referensåret väljs en av ingångshändelserna ut, och det görs på tre olika sätt. I redovisningen av personer uppdelat på kön, ålder och tidigare belastning används en slumpmässigt vald ingångshändelse. När uppdelningen görs på brottskategori används ingångshändelsen med det grävsta brottet enligt straffskalan. När uppdelningen görs på påföljdskategori används

ingångshändelsen med den mest ingripande påföljden. Därmed underskattas lindrigare brott och mindre ingripande påföljder.

Kategorin övriga påföljder innehåller olika påföljder beroende på redovisning. När det avser mest ingripande påföljd i ingångshändelsen redovisat på totalen ingår påföljdseftergift, nykterhetsvård, missbruksvård och öppen psykiatrisk vård i kategorin. När det gäller mest ingripande påföljd uppdelat på kön samt mest ingripande tidigare belastning ingår villkorlig dom, ungdomspåföljder, åtalsunderlåtelse med mera i kategorin.

Begrepp och definitioner

För att undersöka i vilken utsträckning lagförda personer återkommande lagförs för brott, används i statistiken en framåtblickande undersökningsmetod. Det innebär att vi följer upp lagförda personer med en ingångshändelse för återfall i nya lagförda brott.

Ingångshändelser

Populationen utgörs av samtliga personer som under ett kalenderår frigivits från anstalt, skrivits ut från slutna ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård, avslutat intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja) eller fått andra påföljder genom lagakraftvunnen dom eller beslut av åklagare. Dessa händelser kallas ingångshändelser. Dock exkluderas lagföringar som omfattar brott med endast penningböter i straffskalan, ordningsbotsförelägganden och personer som inte var folkbokförda i Sverige den 31 december respektive år.

Ingångshändelserna definieras på två olika sätt i statistiken. I det ena fallet redovisas personer, och då ingår varje person endast en gång i statistiken, oavsett hur många ingångshändelser personen står för. I det andra fallet redovisas ingångshändelser, och då ingår samtliga ingångshändelser även om de rör en och samma person.

Uppföljningsperiod respektive buffertperiod

Uppföljningsperioden för nya lagförda brott i den slutliga statistiken är tre år och startar vid tidpunkten för ingångshändelsen. Den är därför individuell för varje enskild ingångshändelse. Det kan ta olika lång tid från att ett brott begås till att domen där brottet ingår vinner laga kraft eller till att ett lagföringsbeslut tas. För att så många som möjligt av de brott som begåtts under uppföljningsperioden ska hinna resultera i lagakraftvunna domar tillämpas en så kallad buffertperiod efter uppföljningsperioden. I den slutliga statistiken är buffertperioden tre år. Personer som avlidit under uppföljningsperioden ingår i populationen fram till dess att de har avlidit.

Återfallshändelser

Ingångshändelserna följs upp för återfall i nya lagförda brott, så kallade återfallshändelser. En återfallshändelse motsvarar ett brott som lagförts genom en lagakraftvunnen dom, ett godkänt strafföreläggande eller en meddelad åtalsunderlåtelse. Villkoret för att ett brott ska inräknas som en

återfallshändelse i statistiken är att brottet har begåtts under uppföljningsperioden på tre år och att domen har vunnit laga kraft.

En mer detaljerad beskrivning av statistiken finns i kvalitetsdeklarationen för Återfall i brott - slutlig statistik, på Brås webbplats.

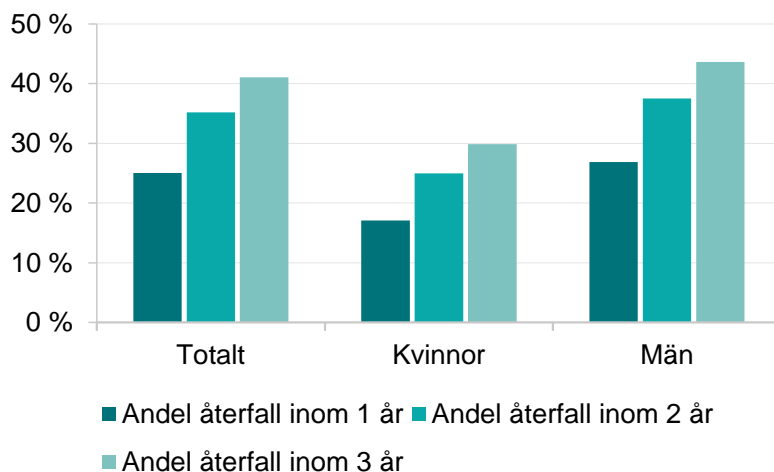
Resultat

I det här kapitlet redovisas den slutliga statistiken över personer som återfaller i brott inom ett, två eller tre år efter en ingångshändelse 2017. En persons uppföljningsperiod kan maximalt sträcka sig till 2020. Här redovisas andelen personer som återfaller i brott, risken för återfall, tiden till återfall och återfallshändelsen. Utvecklingen över tid redovisas jämfört med tio år innan tidpunkten för ingångshändelserna (år 2008). Att resultaten inte jämförs med året innan (2016) beror på att det sker så pass små förändringar i statistiken över återfall i brott mellan åren.

Andel personer som återfaller i brott

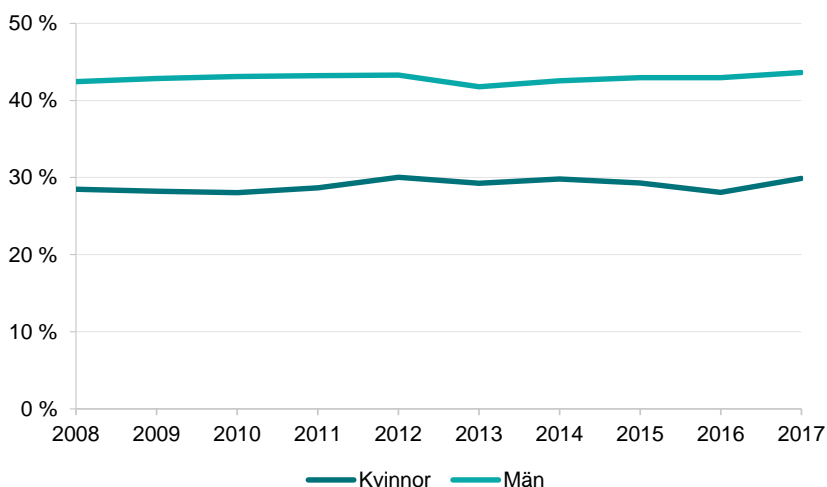
Av de 66 513 personer, varav 12 269 kvinnor (18 %) och 54 244 män (82 %), som hade en ingångshändelse 2017 var det 27 187 (41 %) som återföll i brott minst en gång under uppföljningsperioden på tre år. Av dessa var 3 650 kvinnor och 23 537 män. Därmed återföll 30 procent av kvinnorna och 44 procent av männen. Av dem som återföll gjorde en majoritet (61 %) det inom ett år från ingångshändelsen.

Figur 1. Andel personer som återfallit i brott inom ett, två respektive tre år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2017, totalt samt efter kön.

Andelen med en ingångshändelse 2017 som återföll inom tre år var en procentenhet högre för båda könen jämfört med 2008. Den totala andelen som återföll uppvisar små förändringar över tid, och variationen har varit max 2 procentenheter under de senaste 10 åren.

Figur 2. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2008–2017 efter kön.

Tabell 1. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2017, efter kön samt förändring jämfört med 2008.

Samtliga, andel återfall	Samtliga, förändring i procentenheter	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
41	+2	30	+1	44	+1

Återfall efter ålder

Av de personer som var i åldern 18–20 år vid ingångshändelsen återföll drygt hälften (51 %) i brott inom tre år. Det var minst vanligt att de som var 60 år eller äldre återföll i brott, endast en femtedel hade återfallit inom tre år.

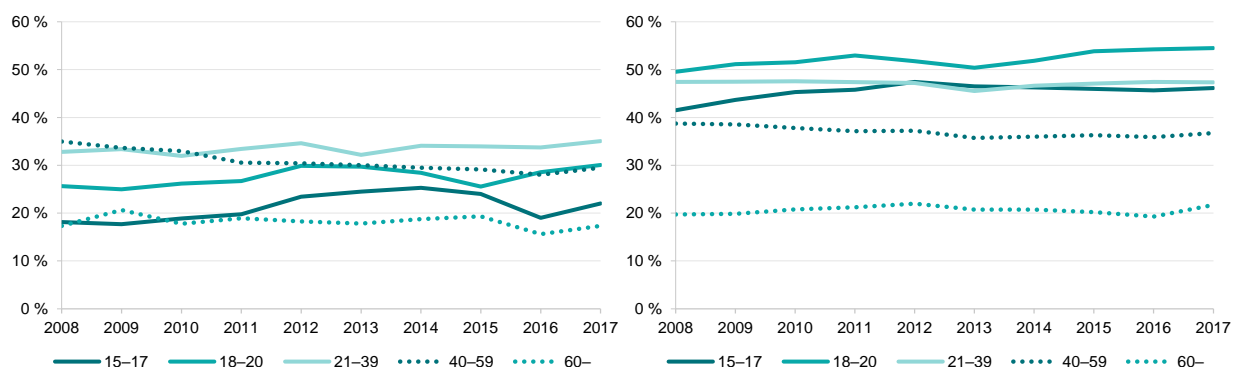
Tabell 2. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2017, efter kön och ålder samt förändring jämfört med 2008.

Ålder	Samtliga, andel återfall	Samtliga, förändring i procentenheter	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
15–17	40	+6	22	+4	46	+5
18–20	51	+6	30	+4	54	+5
21–39	45	+1	35	+2	47	-0
40–59	35	-3	29	-5	37	-2
60 eller äldre	21	+2	17	-0	22	+2

Jämförelsen med 2008 visar på ökningarna i de yngsta ålderskategorierna, 15–17 år och 18–20 år (+5 procentenheter i båda kategorierna för män och +4 procentenheter i båda kategorierna för kvinnor) medan den enda

minskningen fanns i kategorin 40–59 år (-2 procentenheter för män och -5 procentenheter för kvinnor). Skillnaderna mellan könen var störst i de yngre ålderskategorierna och minskade för varje ålderskategori. Andelen som återfaller är mer utspridd mellan kategorierna för männen än vad den är för kvinnorna.

Figur 3. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2008–2017 efter kön och ålder (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra).

Återfall efter tidigare belastning

Med tidigare belastning avses lagakraftvunna domar eller lagföringsbeslut som skett inom en femårsperiod innan lagföringen som ledde till ingångshändelsen. Belastningarna kan omfatta dels olika typer av påföljder såsom böter och fängelse, dels åtalsunderlåtelse.

Antal tidigare belastningar

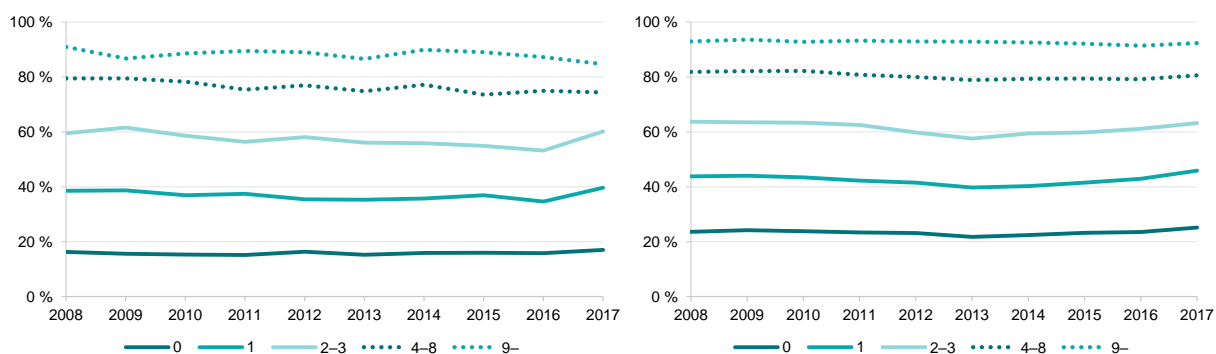
Andelen återfall ökar tydligt med tidigare belastning. Av de personer som hade minst 9 tidigare belastningar återföll 91 procent i brott inom tre år. Även bland dem som hade 4–8 tidigare belastningar var andelen som återföll hög, 80 procent inom tre år. Drygt hälften av alla personer med en ingångshändelse 2017 hade inte någon tidigare belastning, och av dem återföll knappt en fjärdedel i brott någon gång under den treåriga uppföljningsperioden.

Tabell 3. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga med en ingångshändelse 2017, efter antal tidigare belastningar och kön samt förändring jämfört med 2008.

Antal tidigare belastningar	Samtliga, andel återfall	Samtliga, förändring i procentenheter	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
0	23	+2	17	+1	25	+2
1	45	+2	40	+1	46	+2
2-3	63	-0	60	+1	63	-1
4-8	80	-2	74	-5	81	-1
9 eller fler	91	-1	85	-6	92	-1

Sedan 2008 har antal tidigare belastningars betydelse för återfall varit relativt oförändrad, framför allt för männen. Andelen personer som återföll har jämfört med 2008 minskat, eller varit oförändrad, i alla kategorier förutom bland dem utan tidigare belastning och bland dem med en (1) tidigare belastning. För kvinnor minskade andelen som återföll mest bland dem med 9 eller fler tidigare belastningar (-6 procentenheter) samtidigt som minskning för män i den här kategorin var 1 procentenhet. Den största förändringen bland män skedde bland dem utan tidigare belastning och bland dem med en (1) tidigare belastning, där andelen som återföll ökade med 2 procentenheter i båda fall. Samtidigt var ökningen för kvinnor i dessa kategorier +1 procentenhet i båda fall.

Figur 4. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2008–2017 efter kön och antal tidigare belastningar (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra).

Mest ingripande tidigare belastning

Av dem som hade fängelse och andra frihetsberövande påföljder som mest ingripande tidigare belastning återföll 72 procent kvinnor och 77 procent män inom tre år. Även bland dem med frivårdspåföljder som mest ingripande tidigare belastning var andelen som återföll hög. Här var andelen återfall likartad för kvinnor och män. Störst skillnad mellan könen

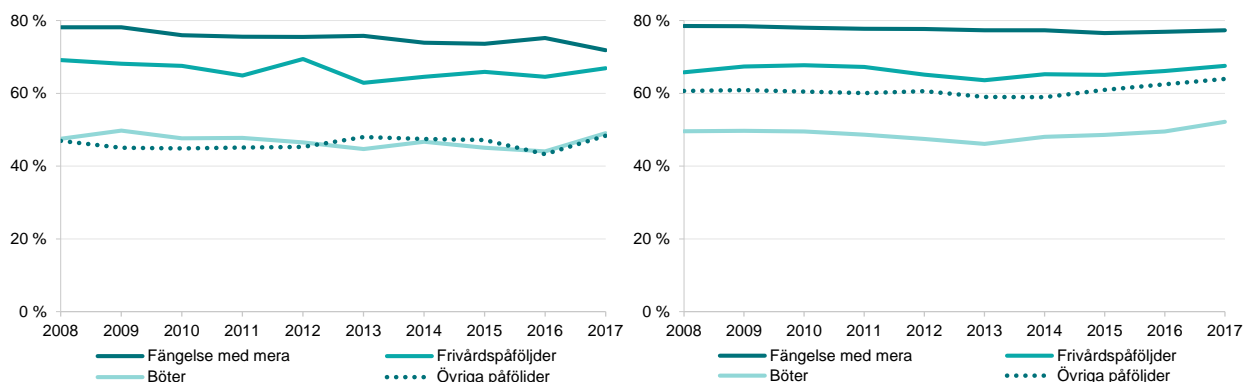
fanns bland dem som hade övriga påföljder¹ som mest ingripande tidigare belastning där andelen kvinnor som återföll var 48 procent och män 64 procent.

Tabell 4. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga med en ingångshändelse 2017, efter mest ingripande tidigare belastningar och kön samt förändring jämfört med 2008.

Mest ingripande tidigare belastningar	Samtliga, andel återfall	Samtliga, förändring i procentenheter	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
Ingen tidigare belastning	23	+2	17	+1	25	+2
Fängelse och andra frihetsberövande påföljder	77	-2	72	-6	77	-1
Frivårdspåföljder	67	+1	67	-2	68	+2
Böter	52	+2	49	+2	52	+3
Övriga påföljder	61	+3	48	+1	64	+3

Sedan 2008 hade andelen av samtliga som återfaller ökat i alla kategorier förutom bland dem med fängelse eller någon annan frihetsberövande påföljd. För kvinnorna skedde här en minskning med 6 procentenheter, och för männen en minskning med 1 procentenhet. För kvinnor skedde även en minskning för frivårdspåföljder med 2 procentenheter.

Figur 5. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2008–2017 efter kön och mest ingripande tidigare belastning (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra).

¹ Se vilka påföljder som ingår i den här kategorin i stycket "Tolkning av statistiken" på sidan 5.

Återfall efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen

Störst andel återfall i brott fanns bland dem med slutna ungdomsvård, ungdomsvård eller fängelse som mest ingripande påföljd, 73, 72 respektive 65 procent återföll. Det kan troligen delvis förklaras av att dessa personer i allmänhet begått grövre brott och hade en mer omfattande brottsbelastning sedan tidigare. Minst andel återfall i brott inom tre år var det bland dem med rättspsykiatrisk vård, villkorlig dom med samhällstjänst samt villkorlig dom (19, 20 respektive 24 procent).

Jämfört med 2008 har andelen som återfaller minskat i ungefär hälften av påföljdskategorierna och mest bland dem med skyddstillsyn med samhällstjänst (-5 procentenheter) och fängelse (-4 procentenheter). Den påföljdskategori där andelen som återföll ökade mest var åtalsunderlåtelse (+6 procentenheter). Ett mönster som kan urskiljas är att andelen återfall för de mer allvarliga påföljderna för vuxna har minskat medan andelen återfall för de mindre allvarliga påföljderna (framför allt böter och åtalsunderlåtelse) har ökat.

Jämfört med 2008 har alltså andelen som återfaller minskat i ungefär hälften av kategorierna, samtidigt som andelen återfall för samtliga personer har ökat med 2 procentenheter. Förklaringen till det kan ligga i att andelen återfall för böter, den påföljdskategorierna med absolut flest ingångshändelser, har ökat.

Tabell 5. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga med en ingångshändelse 2017, efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen samt förändring jämfört med 2008.

Påföljd	Andel återfall	Förändring i procentenheter
Fängelse	65	-4
Sluten ungdomsvård	73	-1
Rättspsykiatrisk vård ²	19	.
Intensivövervakning	32	-1
Skyddstillsyn m. samhällstjänst	46	-5
Skyddstillsyn	61	-1
Villkorlig dom m. samhällstjänst	20	-2
Böter	38	+4
Villkorlig dom	24	+2
Ungdomsvård	72	+4
Ungdomstjänst	48	+1
Åtalsunderlåtelse	45	+6
Övriga påföljder	38	+1

För både kvinnor och män var andelen som återfaller störst för dem med fängelse och andra frihetsberövande påföljder (58 respektive 65 %) i ingångshändelsen. Lägst andel återfall för både kvinnor och män hade personer med intensivövervakning (21 respektive 34 %).

Tabell 6. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga med en ingångshändelse 2017, efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen och kön samt förändring jämfört med 2008.

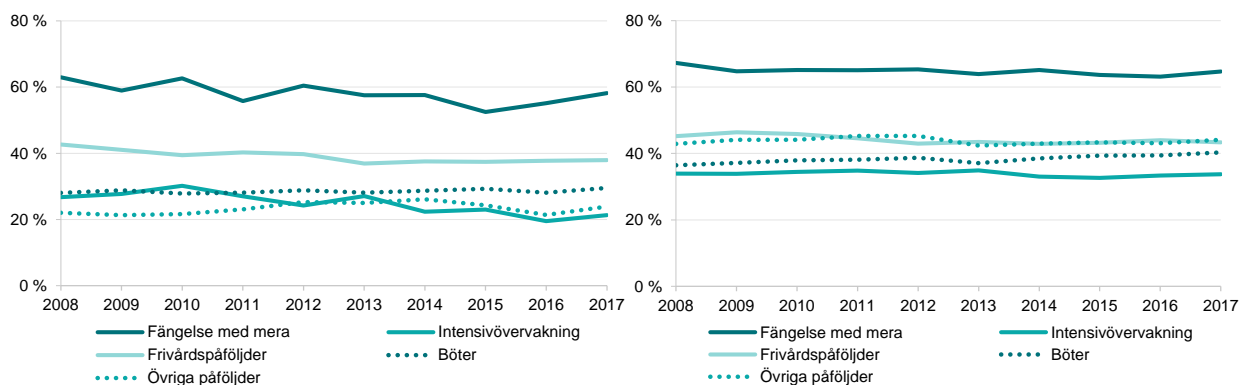
Mest ingripande påföljd i ingångshändelsen	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
Fängelse och andra frihetsberövande påföljder	58	-5	65	-3
Intensivövervakning	21	-5	34	-0
Frivårdspåföljder	38	-5	43	-2
Böter	30	+1	40	+4
Övriga påföljder	24	+2	44	+1

Störst minskning över tid för kvinnor fanns bland dem i kategorierna fängelse och andra frihetsberövande påföljder, intensivövervakning och frivårdspåföljder som alla minskade med 5 procentenheter. Den största

² Uppgifter om utskrivning från rättspsykiatrisk vård finns tillgängliga från och med 2010.

minskningen för männen fanns bland dem i kategorin fängelse och andra frihetsberövande påföljder som minskade med 3 procentenheter.

Figur 6. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2008–2017 efter kön och mest ingripande belastning i ingångshändelsen (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra).

Återfall efter utdömd strafftid

Av samtliga som frigavs från anstalt 2017 var andelen personer som återföll störst för dem med en utdömd strafftid på mer än två och högst fyra månader, och för dem med en utdömd strafftid på mer än fyra och högst sex månader. Lägst andel återfall fanns bland de frigivna som hade en utdömd strafftid på mer än fyra år.

Jämfört med 2008 har andelen som återfaller bland de med fängelse som mest ingripande påföljd i ingångshändelsen minskat med 4 procentenheter (Tabell 5). Minskning visar sig även i samtliga straffidskategorier förutom bland dem med en utdömd strafftid på högst två månader. Den största minskningen har skett bland dem med en utdömd strafftid på mer än ett år och högst två år (-12 procentenheter). Att den totala minskningen i återfall bland de med fängelse som mest ingripande påföljd i ingångshändelsen inte blir mer omfattande beror på att kategorin med flest ingångshändelser (≤ 2 månader) har ökat jämfört med 2008, vilket väger upp för övriga kategoriers minskningar.

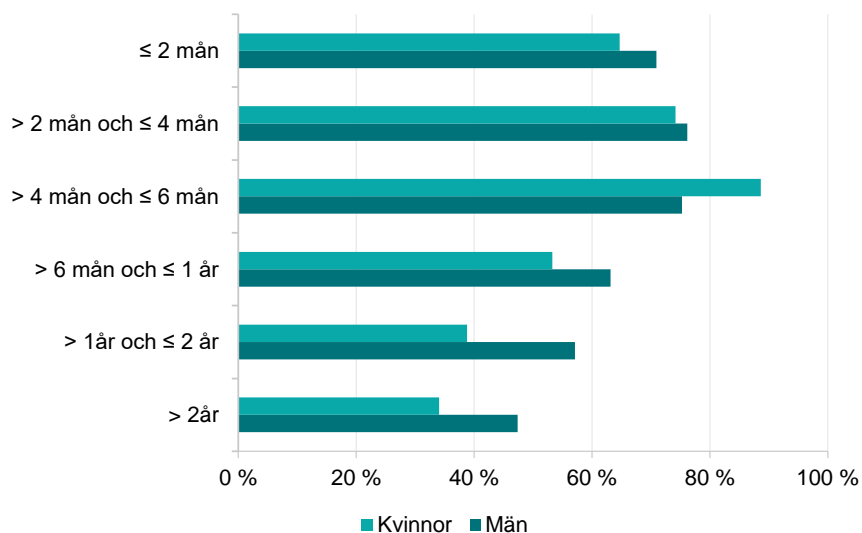
Tabell 7. Andel personer som återfallit i brott inom tre år av samtliga som frigivits från anstalt 2017, efter utdömd strafftid samt förändring jämfört med 2008.

Utdömd strafftid	Andel återfall	Förändring i procentenheter
≤ 2 mån	70	+3
> 2 mån och ≤ 4 mån	76	-2
> 4 mån och ≤ 6 mån	76	-4
> 6 mån och ≤ 1 år	62	-7
> 1 år och ≤ 2 år	56	-12
> 2 år och ≤ 4 år	51	-2
> 4 år	38	-7

Totalt frigavs 5 838 personer från anstalt under 2017, varav 92 procent var män och 8 procent kvinnor.

Bland kvinnorna var andelen som återföll störst bland dem med en utdömd strafftid på mer än fyra och högst sex månader (89 %). Bland männen var andelen som återföll störst (76 %) bland dem med en utdömd strafftid på mer än två och högst fyra månader. Skillnaden mellan könen var störst bland dem med utdömda strafftider som var längre än fyra månader.

Figur 7. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga som frigivits från anstalt 2017, efter utdömd strafftid och kön.

Återfall efter grövsta brott i ingångshändelsen

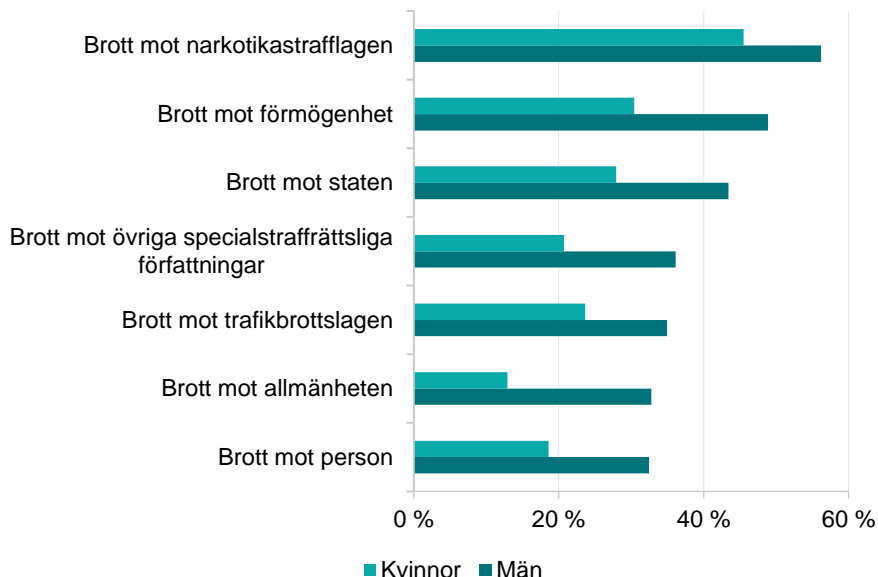
Störst andel återfall fanns bland dem som lagfördes för brott mot narkotikastrafflagen som grövsta brott i ingångshändelsen. Andelen återfall var även stor bland dem med tillgreppsbrott, brott mot staten och skadegörelsebrott som grövsta brott. Minst andel återfall återfanns bland dem som blivit dömda för brott mot allmänheten och sexualbrott som grövsta brott. Störst ökning jämfört med 2008 skedde i kategorin skadegörelsebrott, från 37 till 47 procent.

Tabell 8. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2017, efter grövsta brott i ingångshändelsen samt förändring jämfört med 2008.

Grövsta brott i ingångshändelsen	Andel av samtliga	Förändring i procentenheter
Brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB)	32	-5
Brott mot frihet, frid, familj och ärekränkning (4, 5 och 7 kap. BrB)	33	-2
Sexualbrott (6 kap. BrB)	19	-4
Tillgreppsbrott (8 kap. BrB)	46	+3
Bedrägeri, förskingring, brott mot borgenärer m.m. (9–11 kap. BrB)	28	-2
Skadegörelsebrott (12 kap. BrB)	47	+10
Brott mot allmänheten (13–15 kap. BrB)	27	+6
Brott mot staten (16–22 kap. BrB)	41	-5
Brott mot trafikbrottslagen	33	-0
Brott mot narkotikastrafflagen	55	-8
Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar	34	+4

Ingångshändelser med brott mot narkotikastrafflagen som grövsta brott hade störst andel återfall, bland både kvinnorna och männen (46 respektive 56 %). Den minsta andelen som återföll för kvinnor återfanns för dem med brott mot allmänheten som grövsta brott (13 %), och den minsta andelen som återfall för män var för dem med brott mot person (32 %).

Figur 8. Andel personer som återfallit i brott inom tre år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2017 efter kön och grövsta brott i ingångshändelsen.

Risk för återfall – en multivariat analys

I den multivariata analysen undersöker vi hur risken för återfall ser ut när samtliga variabler (kön, ålder, antal tidigare belastningar, huvudbrott och huvudpåföljd) i redovisningen inkluderas i en modell. Risken för återfall i brott jämförs mellan kategorier inom en variabel, och skattningarna för respektive variabel har justerats för de andra variablerna som ingår i analysen. Talet för hasardkvoten i Tabell 9 ska tolkas som så att om en kategori har ett värde över ett (1) indikerar det att risken för återfall är större i förhållande till referenskategori (den som har värde 1), och om värdet är under ett (1) att risken är mindre i förhållande till referenskategori. Notera att modellen inte är heltäckande; det finns fler faktorer som inverkar på risken för återfall än de som inkluderas i modellen, såsom förekomst av missbruk och om man genomgått något behandlingsprogram inom kriminalvården.

Resultat för ingångshändelser 2017

Nedan redovisas några av huvudresultaten från den multivariata analysen i Tabell 9.

Män löper 1,5 gånger större risk än kvinnor att återfalla. Det kan också uttryckas som att återfallsrisken är 50 procent högre för män än för kvinnor.

Personer som är yngre än 21 år har en högre risk att återfalla i brott än referenskategori 21–39 år, medan ålderskategorierna över 39 år har en lägre risk att återfalla. Åldersgruppen 60 år eller äldre har mindre än hälften av referenskategoriens risk för återfall.

Personerna i kategorin med 9 eller fler tidigare belastningar löper nästan 17 gånger högre risk att återfalla i brott än dem utan tidigare belastning.

Störst överrisker för återfall i brott visar brott mot narkotikastrafflagen samt tillgrepps- och skadegörelsebrott som huvudbrott i ingångshändelsen, 40 respektive 29 procent.

Höga överrisker att återfalla i brott finns för personer som dömts till olika former av påföljder för ungdomar (sluten ungdomsvård med mera) som huvudpåföljd i ingångshändelse. Lägst risk att återfalla har de med rättspsykiatrisk vård. De har en tredjedels risk för återfall jämfört med referenskategori.

Tabell 9. Hasardkvoter över återfallsandelar i brott inom tre år och antal för samtliga med ingångshändelser 2017, efter kön, ålder, tidigare belastningar, brott, påföljd och år i ingångshändelsen.

Variabel	Kategori	Samtliga personer	Hasardkvot
Kön	Kvinna (referens)	12 269	1,00
Kön	Man	54 244	1,50
Ålder	15–17 år	7 072	1,34
Ålder	18–20 år	7 041	1,42
Ålder	21–39 år (referens)	31 080	1,00
Ålder	40–59 år	16 339	0,81
Ålder	60 år eller äldre	4 981	0,47
Antal tidigare belastningar	0 (referens)	35 555	1,00
Antal tidigare belastningar	1	11 923	2,81
Antal tidigare belastningar	2–3	9 984	5,22
Antal tidigare belastningar	4–8	7 067	9,61
Antal tidigare belastningar	9–	1 984	16,81
Huvudbrott	BrB 3 kap. Brott mot liv och hälsa	4 636	0,78
Huvudbrott	BrB 6 kap. Sexualbrott	979	0,40
Huvudbrott	BrB 8 kap. Tillgrepps- och skadegörelsebrott	11 456	1,29
Huvudbrott	BrB övriga kap.	9 344	0,88
Huvudbrott	Brott mot trafikbrottslagen (referens)	16 981	1,00
Huvudbrott	Brott mot narkotikastrafflagen	17 612	1,40
Huvudbrott	Övriga brott	5 505	0,97
Huvudpåföljd	Fängelse	5 829	1,46
Huvudpåföljd	Sluten ungdomsvård m.m.	55	3,00
Huvudpåföljd	Rättspsykiatrisk vård m.m.	115	0,34
Huvudpåföljd	Intensivövervakning med elektronisk kontroll	1 464	0,76
Huvudpåföljd	Skyddstillsyn med samhällstjänst	844	0,86
Huvudpåföljd	Skyddstillsyn	3 310	1,14
Huvudpåföljd	Villkorlig dom med samhällstjänst	3 011	0,56
Huvudpåföljd	Villkorlig dom	5 290	0,73
Huvudpåföljd	Ungdomspåföljder	2 192	2,23
Huvudpåföljd	Åtalsunderlåtelse	5 559	1,35
Huvudpåföljd	Böter och övriga påföljder (referens)	38 844	1,00

Tid till första återfall

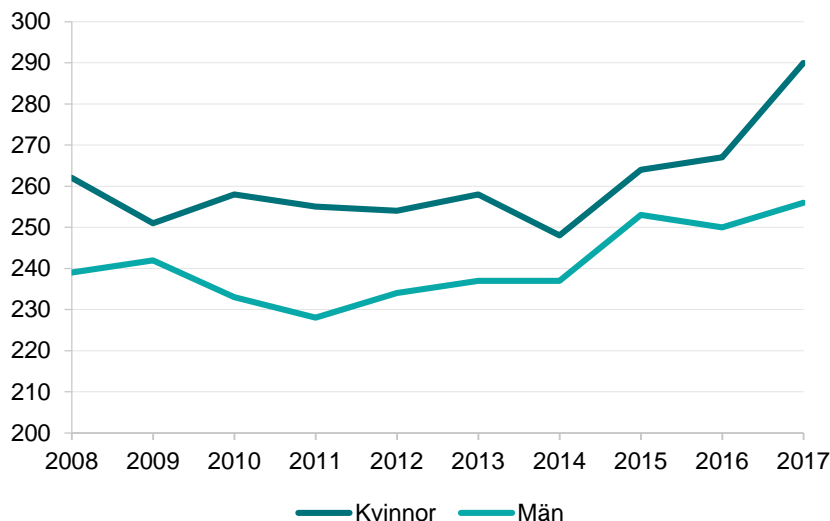
I det här avsnittet mäts mediantiden i dagar från ingångshändelsen 2017 till tidpunkten för det första lagförda återfallsbrottet under uppföljningsperioden på tre år. Mediantiden till första återfallshändelse var cirka åtta månader och två veckor (260 dagar). Mediantiden uppvisar små förändringar över tid men 2015 skedde det en större ökning jämfört med året innan och mediantiden för 2017 har efter det höjts med ungefär en

vecka till. Jämfört med 2008 hade mediantiden till första återfall ökat med drygt två veckor (17 dagar).

Tid till första återfall efter kön

Mediantiden till första återfall har under hela mätperioden varit längre bland kvinnor än bland män. Mediantiden för kvinnor tenderar också att variera mer mellan åren än för män. Jämfört med 2008 var mediantiden för kvinnor 28 dagar längre år 2017. För männen var mediantiden 17 dagar längre.

Figur 9. Mediantid i dagar till första återfall inom tre år, för samtliga personer som återfallit efter en ingångshändelse 2008–2017, efter kön. Observera att skalan inte börjar på noll.

Tid till första återfall efter ålder

Det var de yngsta och de äldsta personerna som hade längst mediantider till första återfallet i brott. För dem som var 15–17 år vid ingångshändelsen var mediantiden till första återfall knappt tio månader och två veckor (316 dagar). Kortast tid till första återfall hade åldersgruppen 21–39 år (247 dagar). Den enda minskningen skedde i kategorin 15–17 år, där mediantiden minskade med drygt en vecka. Den största ökningen skedde i kategorin 40–59 år, där mediantiden ökade med en dryg månad.

Kvinnorna hade längre mediantid till återfall i samtliga ålderskategorier. Den minsta skillnaden mellan könen fanns i gruppen 21–39 år, där skillnaden var 6 dagar. För kvinnorna varierade mediantiden mycket eftersom de utgör antalsmässigt mycket små kategorier, vilket innebär att variationer i andelen återfall mellan åren var större. För männen följer

utvecklingen av mediantiden inom de olika ålderskategorierna den för totalen.

Tabell 10. Mediantid i dagar till första återfall för alla som återfallit efter en ingångshändelse 2017, efter ålder och kön samt förändring sedan 2008.

Ålder	Samtliga, tid i dagar	Samtliga, förändring i dagar	Kvinnor, tid i dagar	Kvinnor, förändring i dagar	Män, tid i dagar	Män, förändring i dagar
15–17	316	-8	423	+67	307	-10
18–20	252	+11	344	+67	241	+3
21–39	247	+23	253	+26	247	+24
40–59	261	+31	280	+18	257	+35
60 år eller äldre	309	+17	386	+47	288	+6

Tid till första återfall efter antal tidigare belastningar

Det är tydligt att ett högre antal tidigare belastningar samvarierar med en kortare tid till ett första återfall i brott. De utan tidigare belastning hade längst tid till återfall, drygt elva månader (346 dagar). De med 9 eller fler tidigare belastningar hade kortast mediantid till återfall, knappt fyra månader (118 dagar). Dock fanns den största ökningen i tid i nämnda kategori (9 eller fler tidigare belastningar). Det gör att skillnaden mellan kategorierna har minskat över tid.

Kvinnorna har längre mediantid till återfall än männen i alla kategorier förutom bland dem med 4–8 tidigare belastningar, där mediantiderna är lika långa. Störst skillnad mellan könen fanns bland dem utan tidigare belastning.

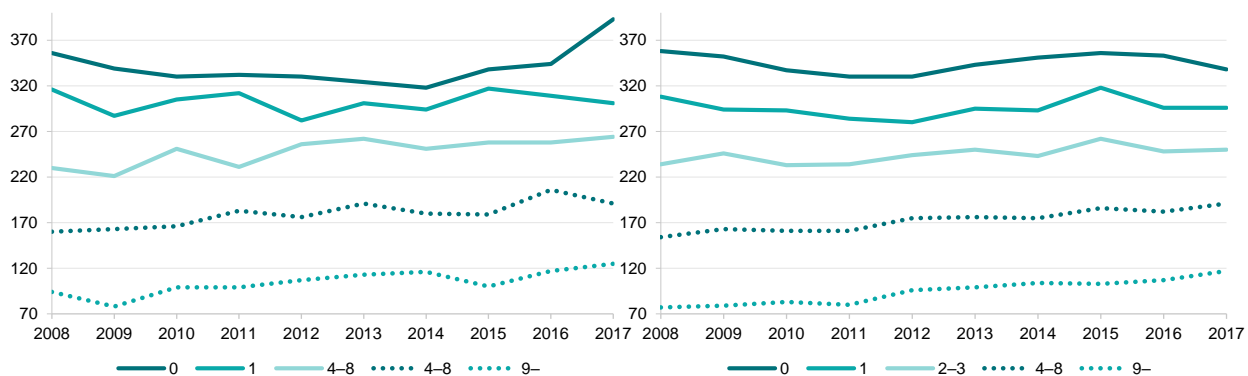
Tabell 11. Mediantid i dagar till första återfall för alla som återfallit efter en ingångshändelse 2017, efter antal tidigare belastningar och kön samt förändring sedan 2008.

Antal tidigare belastningar	Samtliga, tid i dagar	Samtliga, förändring i dagar	Kvinnor, tid i dagar	Kvinnor, förändring i dagar	Män, tid i dagar	Män, förändring i dagar
0	346	-12	393	+37	338	-20
1	297	-12	301	-15	296	-12
2–3	252	+18	264	+34	250	+16
4–8	191	+37	191	+31	191	+37
9 eller fler	118	+39	125	+31	117	+40

Jämfört med 2008 ökade mediantiden i alla kategorier förutom för både kvinnor och män med en (1) tidigare belastning och för män utan tidigare belastning. Störst ökning av mediantiden hade män med 9 eller fler tidigare belastningar där mediantiden ökade med 40 dagar medan mediantiden för

kvinnorna ökade med 31 dagar i den här kategorin. Den största skillnaden mellan kvinnor och män förekom i kategorin utan tidigare belastning, där mediantiden i antalet dagar ökade med 37 dagar för kvinnor men minskade för männen med 20 dagar.

Figur 10. Mediantid i dagar till första återfall inom tre år, för samtliga personer som återfallit efter en ingångshändelse 2008–2017, efter kön och antal tidigare belastningar (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra). Observera att skalan inte börjar på noll.

Tid till första återfall efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen

Kortast tid till första återfall hade personer med fängelse, drygt fem och en halv månad (169 dagar). Längst mediantid hade personer vars mest ingripande påföljd var villkorlig dom med samhällstjänst, drygt ett år (385 dagar). Den största minskningen i mediantid under perioden 2008–2017 skedde i kategorin övriga påföljder³ (-81 dagar). Den största ökningen uppträdde inom kategorin åtalsunderlåtelse (+49 dagar).

³ Se vilka påföljder som ingår i den här kategorin i stycket "Tolkning av statistiken" på sidan 5.

Tabell 12. Mediantid i dagar till första återfall för alla med en ingångshändelse 2017 efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen samt förändring jämfört med 2008.

Mest ingripande påföljd i ingångshändelsen	Tid till återfall	Förändring i dagar
Fängelse	169	+42
Sluten ungdomsvård	197	-77
Rättspsykiatrisk vård ⁴	305	.
Intensivövervakning	305	-1
Skyddstillsyn med samhällstjänst	313	+38
Skyddstillsyn	222	+26
Villkorlig dom med samhällstjänst	385	-1
Böter	282	0
Villkorlig dom	312	-13
Ungdomsvård	238	-17
Ungdomstjänst	305	-18
Åtalsunderlåtelse	248	+49
Övriga påföljder	184	-81

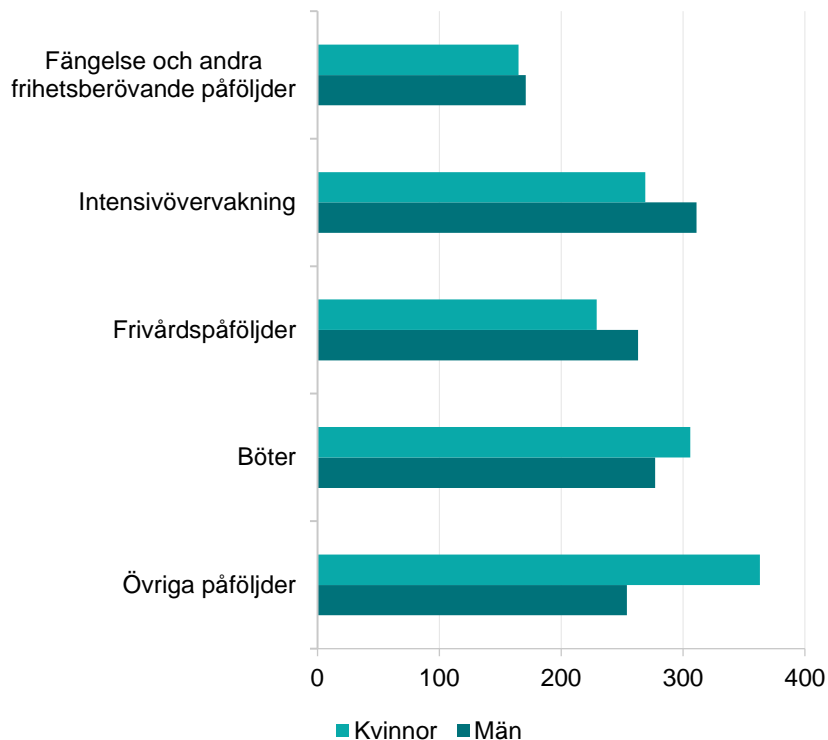
Den längsta tiden till återfall för kvinnor hade de med övriga påföljder⁵, och för männen hade de med intensivövervakning längst tid till återfall.

I kategorin övriga påföljder återfanns den största skillnaden mellan könen, på 109 dagar (kvinnor 363 dagar, män 254 dagar) (Figur 11).

⁴ Uppgifter om utskrivning från rättspsykiatrisk vård finns tillgängliga från och med 2010.

⁵ Se vilka påföljder som ingår i den här kategorin i stycket "Tolkning av statistiken" på sidan 5.

Figur 11. Mediantid i dagar till första återfall inom tre år, för samtliga personer som återfallit efter en ingångshändelse 2017, efter kön och mest ingripande påföljd i ingångshändelsen.

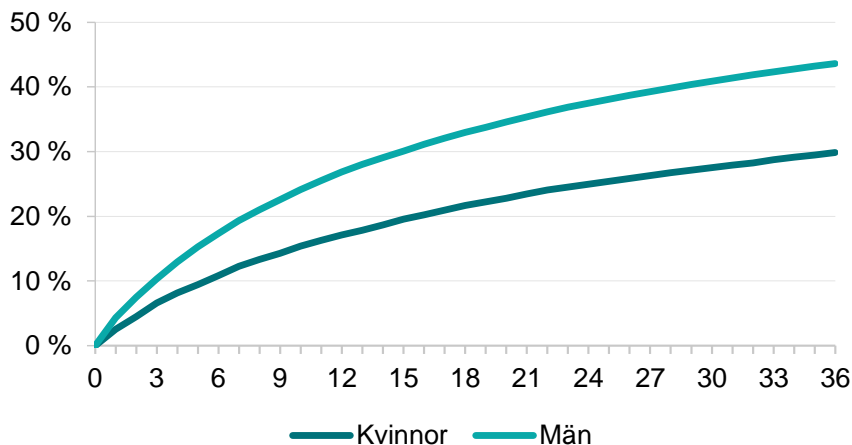

Återfallsrisk över tid

I det här avsnittet används överlevnadsanalys för att mäta återfall för kortare intervaller och för fler tidpunkter samt återfallsintensiteten som mäter det förväntade antalet återfall per person och tidsenhet, givet att personen inte redan har återfallit i brott. För en fördjupad beskrivning av detta mått, se statistikens kvalitetsdeklaration på Brås webbplats.

I Figur 12 redovisas den kumulativa andelen återfall månad för månad för kvinnor respektive män. Andelen som återföll inom en månad var 2,5 procent för kvinnorna och 4,3 procent för männen. Efter ett halvår var återfallsandelarna uppe i 10,8 procent för kvinnorna och 17,4 procent för männen. Efter tre år summerar återfallsandelarna till 30 procent för kvinnorna och 44 procent för männen, vilket är samma andelar som redovisas i Tabell 1. Lutningen på kurvorna var brantast i början av uppföljningsperioden för att sedan plana ut, vilket visar att andelen återfall per månad blir lägre med tiden

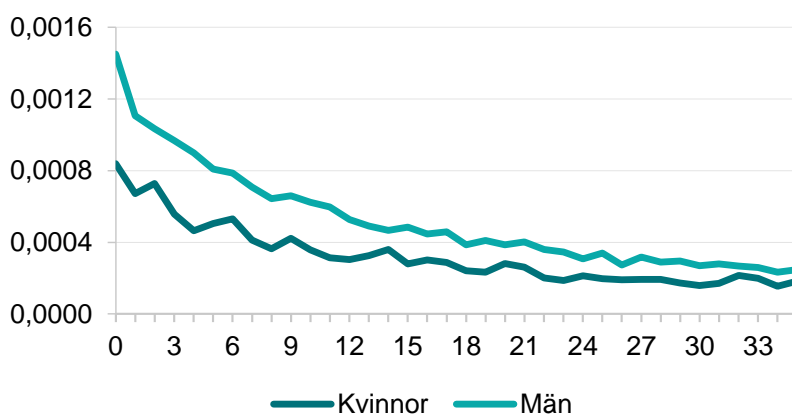
Figur 12. Kumulativa återfallsandelar per månad, för samtliga personer med en ingångshändelse 2017, efter kön.

I Figur 13, 14 och 15 redovisas återfallsintensiteten per månad efter kön, ålder respektive påföljd. Linjerna i figurerna inleds vid utgången av den första månaden efter en ingångshändelse. Slutet av linjerna markerar därmed återfallsintensiteten tre år efter en ingångshändelse.

Återfallsintensiteten minskar över tid vilket redovisas i Figur 13. För både kvinnorna och männen var risken att återfalla störst i början av uppföljningsperioden, för att sedan avta. Efter cirka sju månader hade intensiteten halverats, och efter ytterligare drygt ett år utgjorde den en fjärdedel av intensiteten precis efter ingångshändelsen.

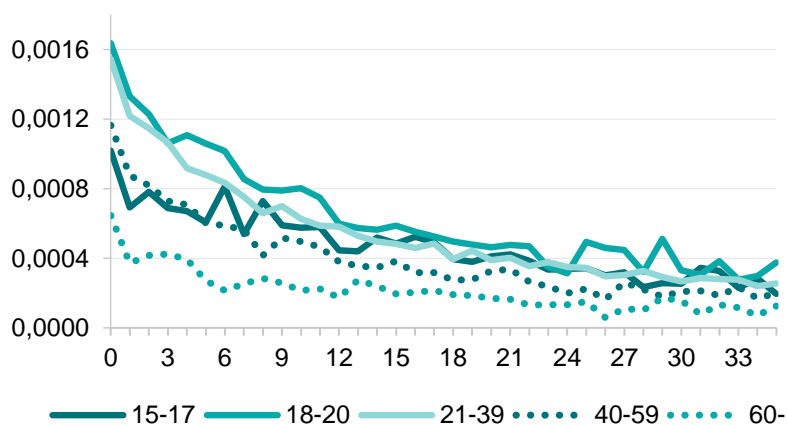
Figur 13. Återfallsintensitet per månad, bland samtliga personer med en ingångshändelse 2017, efter kön.

En jämförelse av återfallsintensiteten för personer efter ålder visar att personer i åldern 18–20 respektive 21–39 år löpte störst risk i början av uppföljningsperioden, vilket framgår av

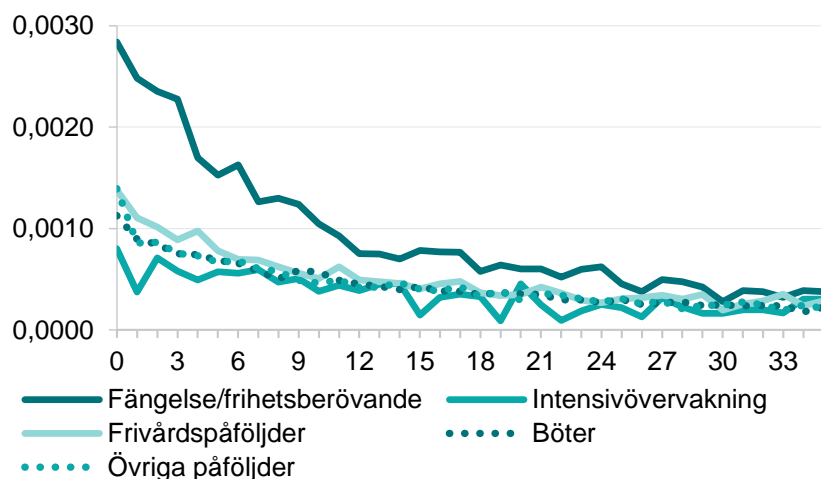
Figur 14. Efter ungefär 18 månader hade spridningen från början av uppföljningsperioden till stora delar jämnats ut. De äldsta personerna (60 år eller äldre) skiljde sig dock från de övriga genom att konstant uppvisa den lägsta återfallsintensiteten. Mönstret att intensiteten var som störst i början av uppföljningsperioden, för att sedan plana ut, gällde dock för alla åldersgrupper. För alla åldersgrupper var återfallsintensiteten efter tre år 16–23 procent av vad den var precis efter ingångshändelsen.

Figur 14. Återfallsintensitet per månad, bland samtliga personer med en ingångshändelse 2017, efter ålder.

Personer med fängelse och andra frihetsberövande påföljder uppvisade den största återfallsintensiteten under nästan hela uppföljningsperioden. Skillnaderna mot de andra påföljderna var störst i början och minskade över tid. Övriga kategorier hade en likartad utveckling.

Figur 15. Återfallsintensitet per månad, bland samtliga personer med en ingångshändelse 2017, efter påföljd.

Återfallshändelsen

Antal återfallsbrott

Av alla personer med en ingångshändelse under 2017 återföll 27 187 personer i brott. Dessa stod för 153 060 återfallsbrott under den treåriga uppföljningsperioden, vilket ger ett genomsnitt på 5,6 återfallsbrott per person som återfallit. Kvinnorna som återföll i brott begick i genomsnitt 4,4 återfallsbrott per person medan männen hade ett högre genomsnitt och uppnådde 5,8 återfallsbrott per person.

Över tid har antalet återfallsbrott per person minskat. Sedan 2008 har det minskat med 0,9 brott.

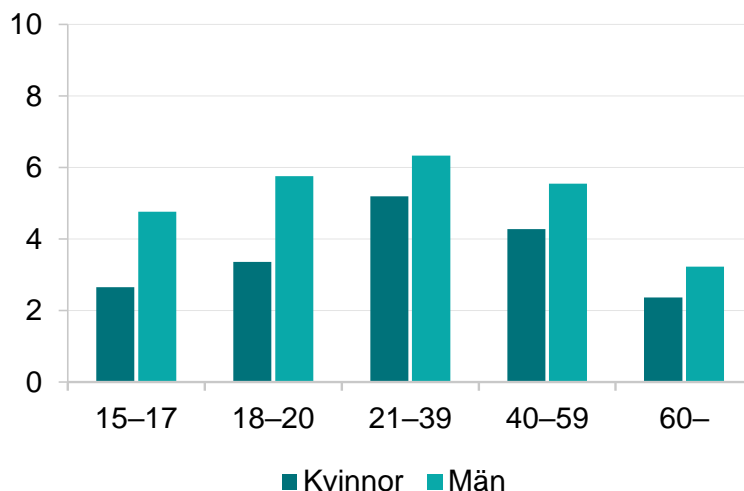
Tabell 13. Antal återfallsbrott, personer och återfallsbrott per person inom tre år, bland samtliga som återfallit efter en ingångshändelse 2017, efter kön samt förändring av antal återfallsbrott per person jämfört med 2008.

Kön	Antal återfallsbrott	Antal personer	Antal återfallsbrott per person	Förändring i antal brott per person
Totalt	153 060	27 187	5,6	-0,9
Kvinnor	16 003	3 650	4,4	-0,5
Män	137 057	23 537	5,8	-0,9

Antal återfallsbrott efter ålder

Ålderskategorin 21–39 år har det största genomsnittliga antalet återfallsbrott, medan kategorin 60 år eller äldre har det minsta. Sedan 2008 har det skett minskningar i antalet återfallsbrott per person för alla ålderskategorier förutom för flickor och pojkar som är 15–17 år. Störst minskning för både kvinnor och män finns i kategorin 40–59 år. Antalet återfallsbrott minskade där med 0,9 brott för kvinnor och 1,8 brott för män.

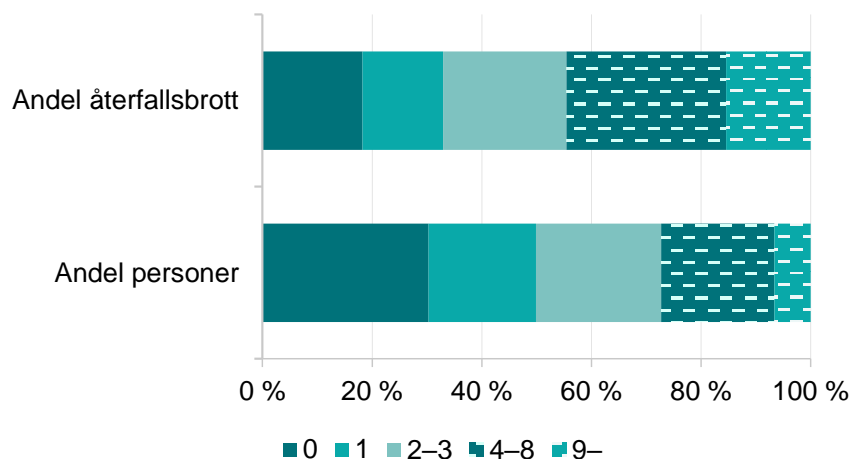
Figur 16. Antal återfallsbrott per person inom ett år, bland samtliga personer som återfallit efter en ingångshändelse 2017, efter kön och ålder.

Antal återfallsbrott efter antal tidigare belastningar

I Figur 17 framkommer att antalet återfallsbrott inte är jämnt fördelat över de personer som återfaller. I den nedre stapeln redovisas fördelningen av personer som återföll i brott efter antal tidigare belastningar. I den övre stapeln redovisas fördelningen av alla återfallsbrott efter antal tidigare belastningar. Bland annat framkommer det att personer med 9 eller fler tidigare belastningar till antalet utgjorde den minsta kategorin av dem som återföll i brott (7 %), men stod för 15 procent av återfallsbrotten. Personer utan tidigare belastning utgjorde till antalet den största kategorin av de som återföll i brott (30 %), men stod endast för 18 procent av återfallsbrotten.

Figur 17. Fördelningen av samtliga personer som återfallit efter en ingångshändelse 2017 (den nedre stapeln) samt fördelningen av antalet återfallsbrott inom tre år som respektive kategori stod för (den övre stapeln), efter antal tidigare belastningar.

Det genomsnittliga antalet återfallsbrott ökade successivt med antalet tidigare belastningar hos personerna. Över tid har dock antalet återfallsbrott per person gått ner inom alla kategorier bland dem som hade fler än en tidigare belastning. Utvecklingen visar på större minskningar ju högre antal tidigare belastningar gruppen hade. Mönstret var detsamma uppdelat på kön.

En jämförelse mellan 2008 och 2017 visar att antalet återfallsbrott per person minskade för båda könen med undantag för dem utan eller med en (1) tidigare belastning. Störst var minskningen bland män med 9 eller fler tidigare belastningar. Även för kvinnor var det den kategori där minskningen hade varit störst.

Tabell 14. Antal återfallsbrott per person inom tre år, bland samtliga som återfallit efter en ingångshändelse 2017, efter antal tidigare belastningar samt förändring jämfört med 2008.

Tidigare belastningar	Samtliga, antal återfallsbrott per person	Samtliga, förändring i antal brott per person	Kvinnor, antal återfallsbrott per person	Kvinnor, förändring i antal brott per person	Män, antal återfallsbrott per person	Män, förändring i antal brott per person
0	3,4	+0,3	2,9	+0,3	3,5	+0,3
1	4,2	+0,2	3,5	+0,3	4,3	+0,2
2–3	5,5	-0,3	4,7	-0,6	5,7	-0,3
4–8	8,0	-1,6	6,6	-1,3	8,1	-1,6
9 eller fler	13,1	-5,7	10,5	-4,0	13,4	-6,0

Grövsta brott

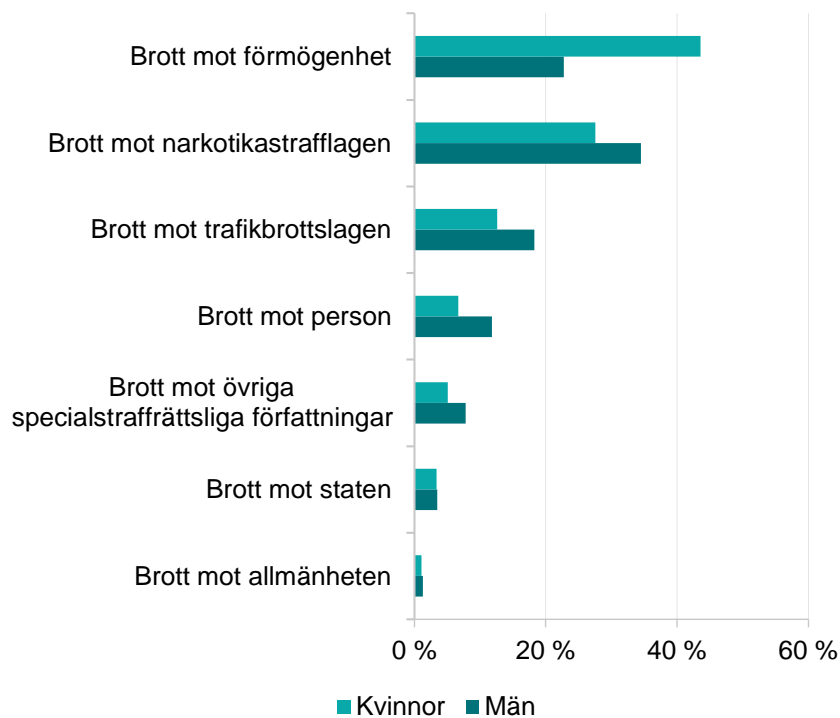
Statistiken redovisar det grövsta brottet i såväl ingångs- som återfallshändelsen. Den brottskategori som flest personer återföll i var brott mot narkotikastrafflagen (34 %). Tillsammans med tillgreppsbrott (19 %) och brott mot trafikbrottslagen (18 %) utgör de sammanlagt 70 % av samtliga grövsta brott i återfallshändelsen. De kategorier som hade de minsta andelarna var sexualbrott och brott mot allmänheten såsom till exempel allmänfarlig vårdslöshet.

Tabell 15. Fördelningen av det grövsta brottet i återfallshändelsen för samtliga personer med en ingångshändelse 2017.

Grövsta brott i återfallshändelsen	Antal återfall	Andel av återfallen
Brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB)	1 810	7
Brott mot frihet, frid, familj och ärekränkning (4, 5 och 7 kap. BrB)	919	3
Sexualbrott (6 kap. BrB)	300	1
Tillgreppsbrott (8 kap. BrB)	5 032	19
Bedrägeri, förskingring, brott mot borgenär m.m. (9–11 kap. BrB)	1 033	4
Skadegörelsebrott (12 kap. BrB)	882	3
Brott mot allmänheten (13–15 kap. BrB)	348	1
Brott mot staten (16–22 kap. BrB)	947	3
Brott mot trafikbrottslagen	4 768	18
Brott mot narkotikastrafflagen	9 127	34
Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar	2 021	7
Totalt	27 187	100 %

För kvinnorna var brott mot förmögenhet den vanligaste kategorin att återfalla i medan den vanligaste kategorin för männen var brott mot narkotikastrafflagen. Brotts mot allmänheten var den kategori som hade minst andel återfall för båda könen.

Figur 18. Fördelningen av grävsta brottet i återfallshändelsen för samtliga kvinnor respektive män med en ingångshändelse, 2017.

Mest ingripande påföljd

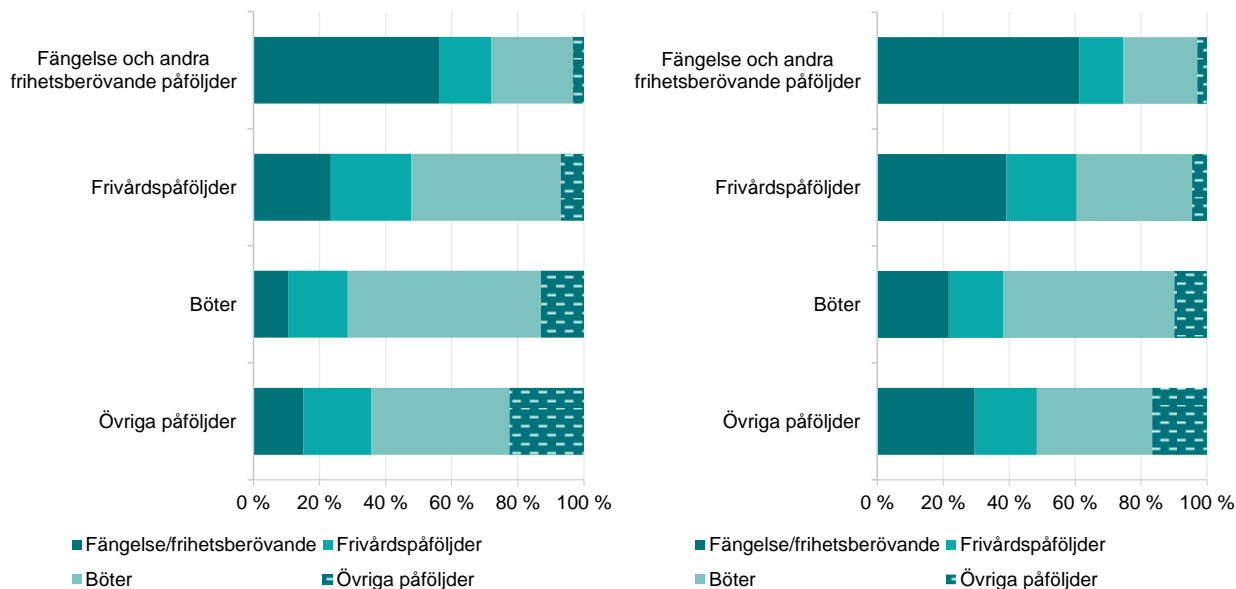
Bland dem som återföll var böter den vanligaste påföljden sett till den mest ingripande påföljden i återfallshändelsen (50 procent för kvinnor och 42 procent för män). Övriga påföljder, som bland annat omfattar åtalsunderlåtelse, stod för lägst andel av de mest ingripande påföljderna, 13 procent för kvinnor och 9 procent för män. Fängelse och andra frihetsberövande påföljder utgjorde 31 procent av återfallshändelserna bland männen och 17 procent bland kvinnorna.

Tabell 16. Mest ingripande påföljd i återfallshändelsen av samtliga som återfallit efter en ingångshändelse 2017, efter kön.

Mest ingripande påföljd i återfallshändelsen	Samtliga personer	Kvinnor	Män
Fängelse och andra frihetsberövande påföljder	29	17	31
Frivårdspåföljder	17	19	17
Böter	43	50	42
Övriga påföljder	10	13	9
Totalt	100 %	100 %	100 %

I Figur 19 utgör varje stapel en typ av den mest ingripande påföljden i ingångshändelsen och de olika mönstren motsvarar olika påföljder i återfallshändelsen. I 61 procent av återfallen efter ingångshändelse med en frihetsberövande påföljd blev personen på nytt dömd till en frihetsberövande påföljd. En bötesdom följs betydligt mer sällan av ett återfall med en frihetsberövande påföljd. Det som skiljde männen och kvinnorna åt är främst mönstret för frivårdspåföljder och övriga påföljder. Männen i de här kategorierna återföll i större utsträckning i fängelse och andra frihetsberövande påföljder än vad kvinnorna gjorde.

Figur 19. Fördelningen av mest ingripande påföljd i återfallshändelsen av samtliga kvinnor och män som återfallit efter en ingångshändelse 2017, efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra).

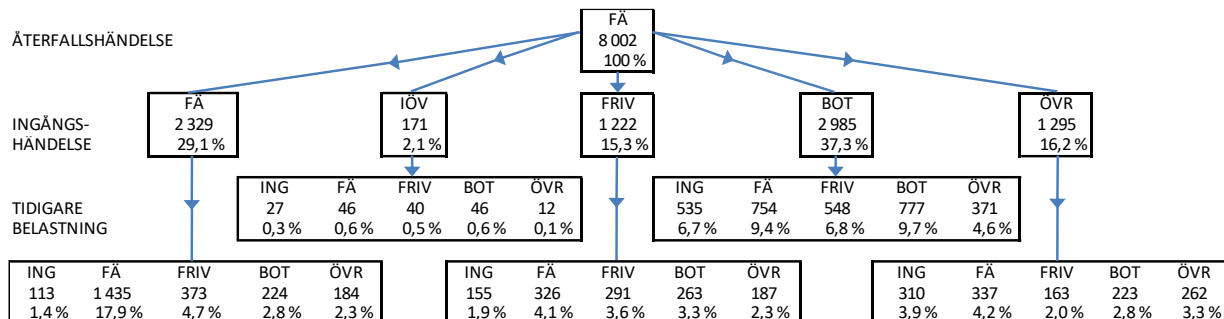

Påföljdskedjan

Det går att följa påföljderna bakåt i tiden från återfallshändelsen till ingångshändelsen och den tidigare belastningen, eller framåt i tiden från den tidigare belastningen till ingångshändelsen och slutligen till återfallshändelsen.

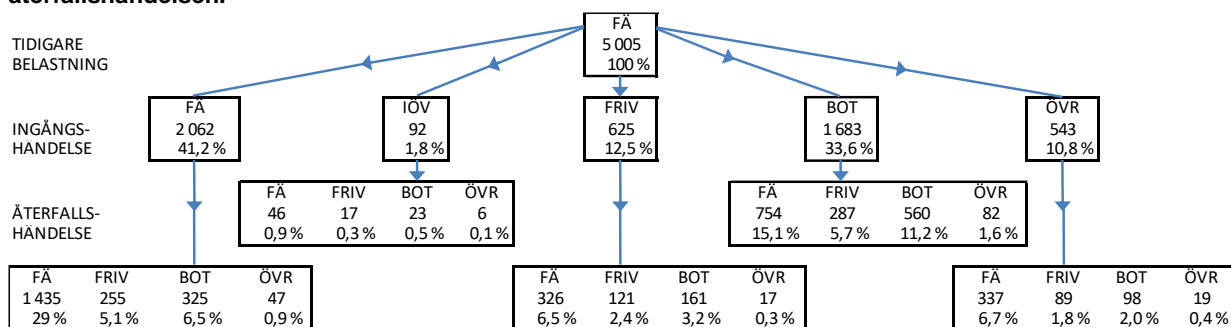
När vi följer påföljdskedjan bakåt i tiden ser vi att av dem som återfaller i en frihetsberövande påföljd hade 29 procent en ingångshändelse med ett frihetsberövande som mest ingripande påföljd. När även belastningar upp till fem år före ingångshändelsen räknas med, framgår att nästan hälften hade varit frihetsberövade någon gång före återfallshändelsen. Av de som återföll i en frihetsberövande påföljd och som även i ingångshändelsen haft en frihetsberövande påföljd var det 18 % som hade haft en frihetsberövande påföljd även i tidigare belastning.

Figur 20. Påföljdskedjan för samtliga personer med fängelse och andra frihetsberövande påföljder som mest ingripande påföljd i återfallshändelsen, efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen 2017 och tidigare belastning.

Följer man påföljdskedjan framåt i tiden framgår det att 29 procent av dem med frihetsberövande påföljder i den tidigare belastningen fick påföljden fängelse i både ingångs- och återfallshändelsen, och utöver dessa hade ytterligare 29 procent fängelse som mest ingripande påföljd i återfallshändelsen. Resterande 42 procent fick en mindre ingripande påföljd i återfallshändelsen än fängelse.

Figur 21. Påföljdskedjan för samtliga personer med fängelse och andra frihetsberövande påföljder som mest ingripande tidigare belastning, efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen 2017 och mest ingripande påföljd i återfallshändelsen.

När du läser figurerna, tänk på att endast personer som återfallit i brott ingår.

- FÅ = fängelse och andra frihetsberövande påföljder
- IÖV = intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja)
- FRIV = frivårdspåföljd
- BOT = böter
- ÖVR = övriga påföljder, till exempel åtalsunderlåtelse
- ING = ingen tidigare belastning

Beskrivning av statistiken

Nedan följer en beskrivning av statistiken över återfall i brott. För en mer utförlig beskrivning, se statistikens kvalitetsdeklaration på Brås webbplats.

Statistikens ändamål

Statistiken över återfall i brott har till primärt syfte att övergripande redogöra för nivån, fördelningen och utvecklingen av antalet och andelen personer som efter en ingångshändelse återfaller i ett nytt lagfört brott. Statistiken beskriver återfall i brott som kommit till rättsväsendets kännedom och lagförts.

Statistiken redovisar återfallsmönstret mot bakgrund av de lagförda personernas kön, ålder och tidigare belastning. Uppgifterna ger en översiktlig bild av vilka grupper av lagöverträdare som löper högre eller lägre risk för återfall. Statistiken redovisar även hur återfallsmönstret ser ut efter olika typer av påföljder och ger i den meningen en grov skattning av utfallet i Kriminalvårdens och andra verkställande myndigheters verksamhet. Statistiken syftar även till att ge en bild av återfallshändelserna.

Statistikens innehåll

Population

Den studerade populationen omfattar samtliga personer som under ett kalenderår frigivits från anstalt, skrivits ut från sluten ungdomsvård, avslutat intensivövervakning eller lagförts för andra påföljder genom lagakraftvunnen dom eller beslut av åklagare. Dessa händelser kallas i statistiken för ingångshändelser. Lagföringsbeslut som omfattar lindrigare brott med enbart penningböter i straffskalan exkluderas, liksom ordningsbotsförelägganden.

Dessutom omfattar populationen endast ingångshändelser som rör personer som var folkbokförda i Sverige den 31 december respektive år. Folkbokföringsuppgifterna hämtas från Statistiska centralbyrån. Därifrån hämtas också uppgifter om emigration och dödsfall, för korrigeringar av populationen.

Ingångs- och återfallshändelser

Ingångshändelserna kan beräknas och redovisas på två olika sätt i statistiken.

I det ena fallet redovisas personer, och då ingår en och samma person endast en gång i statistiken, oavsett hur många ingångshändelser personen står för. Definitionen används när syftet är att redovisa återfallsstruktur. En ingångshändelse med en påföljande återfallshändelse väljs före de händelser som inte följs av ett återfall. När en person har flera ingångshändelser under referensåret väljs en av ingångshändelserna ut, vilket görs på tre olika sätt:

- I redovisningen av personer uppdelat på kön, ålder och tidigare belastning används en slumpmässigt vald ingångshändelse från respektive referensår.
- När uppdelningen görs på brottskategori används ingångshändelsen med det grövsta brottet enligt straffskalan.
- När uppdelningen görs på påföljdskategori används ingångshändelsen med den mest ingripande påföljden.

I det andra fallet redovisas ingångshändelser, och då ingår samtliga ingångshändelser även om det rör en och samma person. Definitionen används när syftet är att redovisa återfallsmönstret mot bakgrund av faktorer kopplade till ingångshändelsen, till exempel huvudbrott och huvudpåföljder.

Ingångshändelserna följs upp för återfall i nya lagförda brott, så kallade återfallshändelser. Med återfallshändelse avses i statistiken ett brott som ingår i en lagkraftvunnen dom, ett godkänt strafföreläggande eller en meddelad åtalsunderlåtelse. För att ett lagfört brott ska inräknas i statistiken som en återfallshändelse måste brottet ha begåtts under uppföljningsperioden och ingå i en lagföring som vunnit laga kraft.

Uppföljningsperioden för återfall i nya lagförda brott är tre år. Perioden startar vid tidpunkten för ingångshändelsen och är därför individuell.

För att så många som möjligt av de brott som begåtts under uppföljningsperioden ska komma med i statistiken tillämpas en buffertperiod, under vilken brotten ska hinna resultera i lagkraftvunna domar. Buffertperioden är tre år.

Insamling och bearbetning

Aktualitet och tillförlitlighet

Återfallsstatistiken bygger på en framåtblickande metod som innebär att man följer upp en grupp lagförda personer för återfall i lagfört brott under en bestämd uppföljningsperiod. Tiden från det att ett brott begås till dess att en dom för brottet vinner laga kraft varierar, så det krävs en relativt lång produktionstid för att uppnå hög tillförlitlighet i statistiken. För att tillgodose de olika behoven av både aktualitet och tillförlitlighet publicerar Brå såväl en preliminär som en slutlig återfallsstatistik.

Kategorisering och beräkningar

Ingångshändelserna och personerna i återfallsstatistiken delas in efter fem variabler: kön, ålder, tidigare belastning, brott samt påföljd i ingångshändelsen. Utöver antal lagföringar omfattar redovisningen av tidigare belastning även den mest ingripande belastningen sett till påföljd, och utöver huvudbrottet och huvudpåföljden kommer brott och påföljd även att redovisas efter det grövsta brottet och den mest ingripande påföljden i ingångshändelserna. Dessa uppgifter redovisas även för återfallshändelsen.

Brottsredovisningen i återfallsstatistiken omfattar samtliga rikstäckande gällande författningar, såväl brott mot balkar som brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar. Ingen särredovisning görs utifrån brottsform, utan fullbordade brott redovisas tillsammans med försök, förberedelse, anstiftan och stämpling till brott, under respektive brott.

Påföljdsredovisningen utgår från den nomenklatur som åklagarna och domstolen tillämpar vid registrering av lagföringsbeslut och domslut. Brå har utvecklat en rangordning av påföljderna efter ingripandegrad som tillämpas för val av huvudpåföljd. Brå har även utvecklat en klassifikation av påföljderna som används vid framställning av statistiken.

I återfallsstatistiken redovisas endast huvudbrott och huvudpåföljd för ingångshändelserna. Med huvudbrott avses det brott av flera i en ingångshändelse som har den strängaste straffskalan och med huvudpåföljd avses den påföljd som är den mest ingripande enligt en bestämd rangordning.

Redovisningen av tidigare belastning avser lagföringar som vunnit laga kraft under en period om fem år före datumet för ingångshändelselagföringen. För att en lagföring ska räknas som en tidigare

belastning måste den ha hunnit vinna laga kraft före datumet för ingångshändelsen.

Jämförbarhet över tid

Tekniska, metodmässiga och juridiska förändringar

I Kvalitetsdeklarationen över statistiken om Återfall i brott-slutlig statistik på www.bra.se finns en sammanställning av olika systemtekniska, metodologiska och lagstiftningsrelaterade förändringar samt andra eventuella förändringar, som i olika utsträckning har påverkat statistiken över återfall i brott. Dessa förändringar bör beaktas vid tolkning av statistiken. De är redovisade i omvänd kronologisk ordning, med de senaste förändringarna först. Styckena är skrivna så att de kan läsas separat. Den som är intresserad av ett specifikt år eller händelse kan alltså gå direkt till det relevanta stycket.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brotts-förebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för verksamhetsuppföljning, beslutsfattande, utredningsverksamhet och forskning.

Utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, sammanställer och presenterar Brås enhet för rättsstatistik årligen cirka 1 100 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolknings-anvisningar, kommentarer och analyser.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, registrator@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1186